

והניחה הגמרא שהאמור בסיפא "הורידו כהן גדול לבית הטבילה" הוא חלק מהמעשה, שבאותו היום שארעה הטעות ששחטו את התמיד בלילה, בו ביום הורידו כהן גדול לבית הטבילה לטבול ולשחוט תמיד אחר.

והוינן בה: אימתי היה המעשה המוזכר במשנה?

אילימא אם נאמר שהיה בשאר ימות השנה, אם כן קשה: וכי לא סניא דלאו כהן גדול?! וכי לא די בעבודת שאר ימות השנה ככהן אחר שאינו כהן גדול?! ומדוע הורידו דוקא את הכהן הגדול לבית הטבילה?

אלא מה תתריץ? שמדובר ביום הכיפורים, שכל העבודות נעשו ככהן גדול, הרי גם זה קשה:

ביום הכיפורים מאור הלבנה סמוך לעלות השחר — מי איכא?

הרי יום הכיפורים הוא סמוך לתחילת החודש, ואין הלבנה נראית בסוף הלילה אלא בסוף כל חודש! [כי בתחילת החודש הלבנה נראית בסוף היום, ובתחילת הלילה בלבד].

אלא למאן דאמר "אסתר לא ניתנה לכתוב" (3) על ידי רוח הקודש — מאי איכא למימר? הרי נס אסתר אינו הנס האחרון שניתן להכתב, ולמה נמשלה ישראל לשחר?

ומתריצין: מאן דאמר שאסתר לא ניתנה להכתב — מוקים לה מעמיד את הפסוק לדרשא אחרת, כרבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר:

דאמר רבי בנימין בת יפת אמר רבי אלעזר: "שחר" שבפסוק הוא מלשון תפילה כמו שנאמר [בישעיה כו ט] "רוחי בקרבי אשחרך". וכך כוונת הפסוק: למנצח על התפלה, שנמשלה לאילת השחר.

ולמה נמשלו תפלתן של צדיקים כ"אילת"?

לומר לך: מה אילה זו [האיל, כי לאילה נקבה אין קרניים], כל זמן שמגדלת — קרניה מפצילות, מגדלות פיצולים חדשים — אף צדיקים, כל זמן שמרביין בתפלה, תפלתן נשמעת. (4)

שנינו במשנה: פעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח, ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה. וממשיכה המשנה: הורידו כהן גדול לבית הטבילה.

4. המהרש"א תמה: הרי הגמרא שאלה למה נמשלה ישראל לשחר. ואילו רבי בנימין בר יפת מסביר למה נמשלה ישראל לאילה! ותירץ המהרש"א: כשם שאמר רבי בנימין שתפלתן של צדיקים נמשלה לאילה, שכל זמן שמגדלת קרניה מפצילות. כך יש לומר שתפילת הצדיקים נמשלה לשחר שבכל יום מתחדש ומפציל לכאן ולכאן.

3. כתב בתוספות ישנים שלדברי הכל מדרבנן המגילה צריכה להכתב בספר. ובתוספות מגילה ו א ד"ה נאמרה מבואר שנחלקו אם נאמרה ברוח הקודש להכתב או שחכמים תיקנו זאת מדעתם. ועיין בריטב"א כאן ובמגילה ז א. והמהרש"א מפרש בדברי התוספות במגילה ו א שהגמרא כאן שואלת למאן דאמר שמגילה לא ניתנה להכתב אפילו מדרבנן. ותמה הרש"ש שם שלא מצינו כזו שיטה בש"ס.